

Finansdepartementet

Betänkandet En samordnad registerkontroll för upphandlande myndigheter och enheter (2023:43)

Fi2023/02414

Utöver synpunkterna och kommentarerna nedan har kammarrätten inte några synpunkter på bedömningarna och förslagen i betänkandet.

6.2 Kontroll av brott

Den i sammanhanget detaljerade genomgång utredningen gjort av vilka brott enligt svensk rätt som potentiellt ska leda till uteslutning är enligt kammarrättens mening mycket värdefull för tillämparna av upphandlingslagarna. Den har sitt värde genom att den ger anvisningar om hur EU-direktiven och upphandlingslagarna bör tolkas utan att för den skull göra anspråk på att fastslå gällande rätt. Att fastställa gällande rätt på området är en uppgift för rättstillämpningen, ytterst EU-domstolen.

8.1 Uppgiften att tillhandahålla den samordnade registerkontrollen ska regleras i en ny förordning

En bedömning av om ett nytt register ska tillskapas och tillhandhållas för en samordnad registerkontroll innefattar en avvägning mellan konkurrerande intressen. Ett viktigt moment i en sådan avvägning är att utfallet av alternativa lösningar är någorlunda klarlagda. Kammarrätten menar härvid att det är något oklart vilka problem dagens ordning med sanningsförsäkran lett till.

Utredningen beskriver i och för sig problemen med anlitaandet av bl.a. sanningsförsäkran i avsnitt 4.3. De problem som identifierats tycks dock framför allt hänföra sig till problem som kan uppstå i teorin. Kammarrätten har inga synpunkter på den probleminventeringen men saknar en mer praktisk genomlysning med bl.a. fokus på vilka spår systemet lämnat efter sig i rättspraxis.

Kammarrätten vill i sammanhanget dessutom erinra om den centrala roll eget uppgiftslämnande i kombination med någon form av försäkran har inom den svenska förvaltningsrättsliga regleringen och hur väl det fungerar inom bl.a. skatteförfarandet och förfarandet enligt socialförsäkringsbalken. Det skulle mot denna bakgrund ligga närmare till hands att utgå från att det finns goda förutsättningar att utveckla dagens system med sanningsförsäkran och i stället komplettera det med anpassade bestämmelser om bl.a. sekretess.

Kammarrätten anser att någon sådan rättvisande avvägning som beskrivs i första stycket i detta avsnitt inte kan genomföras fullt ut innan de praktiska problemen med dagens ordning tydliggörs. Kammarrätten förutsätter att så sker i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

15.2.4 Förslagets förenlighet med EU-rätten

De närmare formerna och tillvägagångssätten för genomförande av EU-direktiv i svensk rätt varierar beroende på direktivens karaktär, till vilken grupp direktivens bestämmelser riktar sig, i vad mån bestämmelserna innehåller rättigheter eller skyldigheter för enskilda, m.m. På upphandlingsområdet har lagstiftaren traditionellt valt att använda sig av ett tämligen strikt direktivnära genomförande. På så sätt har oklarheter om upphandlingsdirektivens bestämmelser överförts till svensk rätt och överlämnats att lösas i rättstillämpningen, ytterst av EU-domstolen.

Kammarrätten utgår från att lagstiftaren bedömt att ett ändamålsenligt sätt att genomföra upphandlingsdirektivens bestämmelser varit ett sådant direktivnära genomförande. De bestämmelser utredningen nu föreslår innebär enligt kammarrättens mening ett avsteg från detta tillvägagångssätt för genomförande av upphandlingsdirektiven. Utredningens förslag innebär – åtminstone indirekt – att regeringen i en förordning fastslår gällande rätt när det gäller uteslutningsgrundande brott enligt svensk rätt.

Kammarrätten anser att konsekvenserna av detta avsteg behöver analyseras närmare. Kammarrätten förutsätter att så sker i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

15.2.6 Konsekvenser för Bolagsverket

Några av de uppgifter som Bolagsverket åläggs att utföra ligger utanför vad som kan sägas vara rent registerförande uppgifter. Kammarrätten saknar därvid en närmare beskrivning av hur Bolagsverket ska utföra uppgiften att på ett mer djuplodande sätt bedöma om i vad mån de specifika gärningarna enligt en dom ska vara uteslutningsgrundande eller ej. Kammarrätten förutsätter att en sådan konsekvensbeskrivning och analys av konsekvenserna görs i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

15.2.7 Konsekvenser för övriga statliga myndigheter

Hur Bolagsverket ska få tillgång till relevanta domar på ett för både Bolagsverket och Sveriges Domstolar effektivt och ändamålsenligt sätt är oklart. Detta är en central fråga för att få den samordnade registerkontrollen att fungera. Kammarrätten förutsätter att frågan får en sådan lösning under det fortsatta lagstiftningsarbetet.

I fråga om eventuella kostnader för domstolarna är det framför allt lösningen av frågan hur Bolagsverket ska få tillgång till relevanta domar som kan generera en viss kostnadsökning. I övrigt bedömer kammarrätten att förslagen i sig inte kommer att leda till någon påverkan på målstillströmningen i allmän förvaltningsdomstol.

Detta yttrande har beslutats av kammarrättslagmannen Mattias Almqvist och kammarrättsrådet Lennart Berglund, föredragande.

Mattias Almqvist

Lennart Berglund